

VAIKUTTAVUUTTA ARKKITEHTUURITYÖLLÄ

Jukka (Jups) Heikkilä

Professori, tietojärjestelmät (elektroninen liiketoiminta)

Informaatioteknologian tiedekunta
Jyväskylän yliopisto

e-mail: jups@jyu.fi

tel: +358 50 581 8361

<http://www.cs.jyu.fi/el>

1934 2009

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

EA is the organizing logic for business processes and IT infrastructure reflecting the integration and standardization requirements of the firm's operating model (Weill, 2007)

Business

KOKONAISARKKITEHTUURI = KA

Kokonaisarkkitehtuuri on

- Suunnittelumenetelmä, jolla tuotetaan toiminnan ja tieto- ja viestintäteknisten ratkaisujen tavoitetilan kuvaukset.
- Kuvaukset tavoitetilasta, nykytilasta ja siirtymapolusta tavoitetilaan.
- Toimintamalli, jonka avulla ohjataan suunnittelua, varmistetaan laatu, tunnistetaan ja poistetaan päällekkäinen kehittämissyö ja saadaan tehdyt suunnitelmat laajasti uudelleen käytettäviksi.
- Organisaatioiden kyvykkyys käyttää suunnittelumenetelmää ja toimia sovitun toimintamallin mukaisesti. (ValtIT, 2008)

Administration

VAIKUTTAVUUS

- Tässä vaikuttavuus suunnilleen sama kuin *effectual* = KA:lla saavutetaan perimmäiset tavoitellut parannukset ja muutokset, parhaassa tapauksessa:
 - taloudellisesti ja joustavasti / ketterästi (*tehokkuus = efficiency*)
 - tyytyväisyyttä lisäävästi (*vaikuttava = effective*)
 - asiakastyytyväisyys
 - työtyytyväisyys

PÄÄTELMÄ 1/2

EI PATENTTIRATKAISUA

- KA:n kohdealueissa (*domains*) on vaikuttavuuden kannalta eroa
 - ✿ Aikajänne
 - ✿ Differointi ja segmentointi vs. yleinen ja yhtäläinen kohtelu
 - ✿ Läpinäkyvyys & julkisuus
 - ✿ Hallintatapa (governance) & kannustimet
 - ✿ Sääntely ja kulttuuri

PÄÄTELMÄ 2/2: KA-MALLEISSA PULMIA

- *Laadunvarmistus* tuppaa unohtumaan
 - Mitä? Toimintaprosessien laatu ja yhteentoimivuus
- *Kyvykkyyksien kehittämistä* lykätään ja osaaminen rapautuu
 - Mitä? Uniikit resurssit, kyvykkyydet ja omintakeisuus
- *Innovointi* korvataan vanhalla, turvallisella ja mukavalla
 - Vaihtoehdot ja kyvykkyyksien muuttaminen
- *Osallistuminen* uupuu
 - siis todellinen osallistuminen
- Vähitellen kohti toimivaa ja hyväksyttävää arkkitehtuuria
- Parempia, kohdealuekohtaisia (*domain specific*) menetelmiä
- Suunnittelu ja kehittäminen on tavoitteellista ja tarkoitushakuista
- Toiminnan muuttamisen alkuperäinen syy pidettävä mielessä ja kommunikoitava

Tavoitteellisen ohjauksen tarve korostuu vaikuttavuutta haettaessa!

MIKÄ AVUKSI?

- Ensisijainen ohjausmallin tavoite:

*Kehittämishankkeiden systemaattinen
vaikuttavuuden parantaminen
julkishallinnossa*

- Case FEAR-ohjausmalli (Heikkilä, Kella, Liimatainen & Seppänen, 2009)

OHJAUSMALLILLA VAIKUTTAVUUTTA

- ☀️ KA-työ julkishallinnon tavoitteellisiin kehittämishankkeisiin
 - ☀️ pitää ottaa huomioon (ja täsmentää) ohjelman tavoitteet, lainsäädännölliset vaatimukset ja rajoitukset.
 - ☀️ pitää luoda lähtökohta mittaamiselle, seurannalle ja tarkastuksille
 - ☀️ pitää parantaa strategisen johtamisen ja muutosjohtamisen edellytyksiä
- ☀️ Pitää laatia minimilaatuvaatimukset tulevalle toiminnalle
- ☀️ Pitää muodostaa vaihtoehtoisia suunnitelmia
- ☀️ Pitää käynnistää ja varmistaa tarpeellisten kyvykkyyksien kehittäminen
- ☀️ Pitää parantaa KA:a itseään yhteistyön ja koordinaation kautta

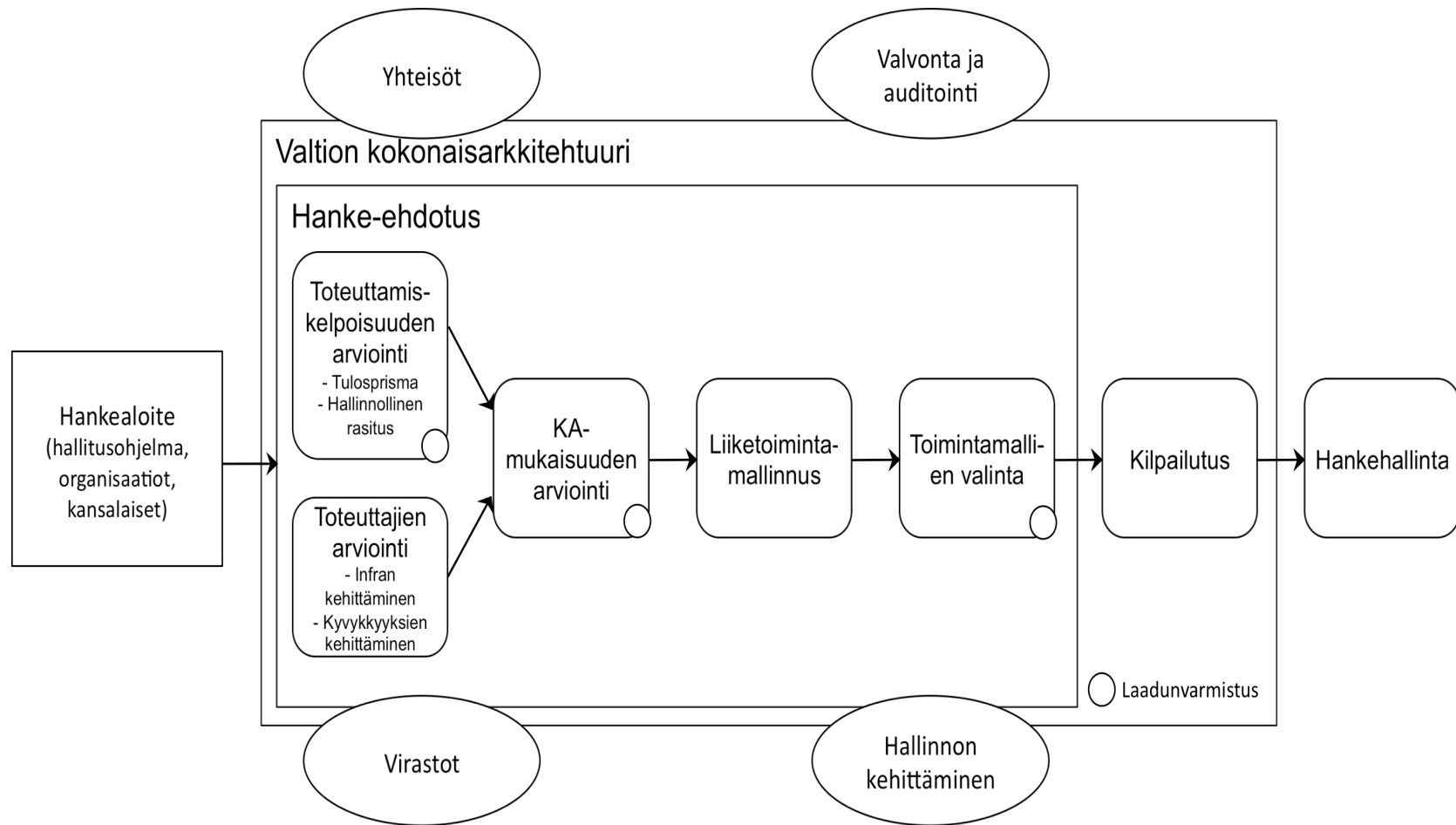
PREMISSI: KA:N JA PROJEKTIEN YHTEYS

- Kehittämisohjelmat kehittävät yhteentoimivat prosessit yhteisten palvelujen varaan milloin mahdollista
- Yhteiset palvelut dokumentoidaan KA-työssä
- Ohjausmalli edellyttää näin tapahtuvan
 - Riittääkö JHS vai tarvitaanko Suomen Clinger-Cohen Act?

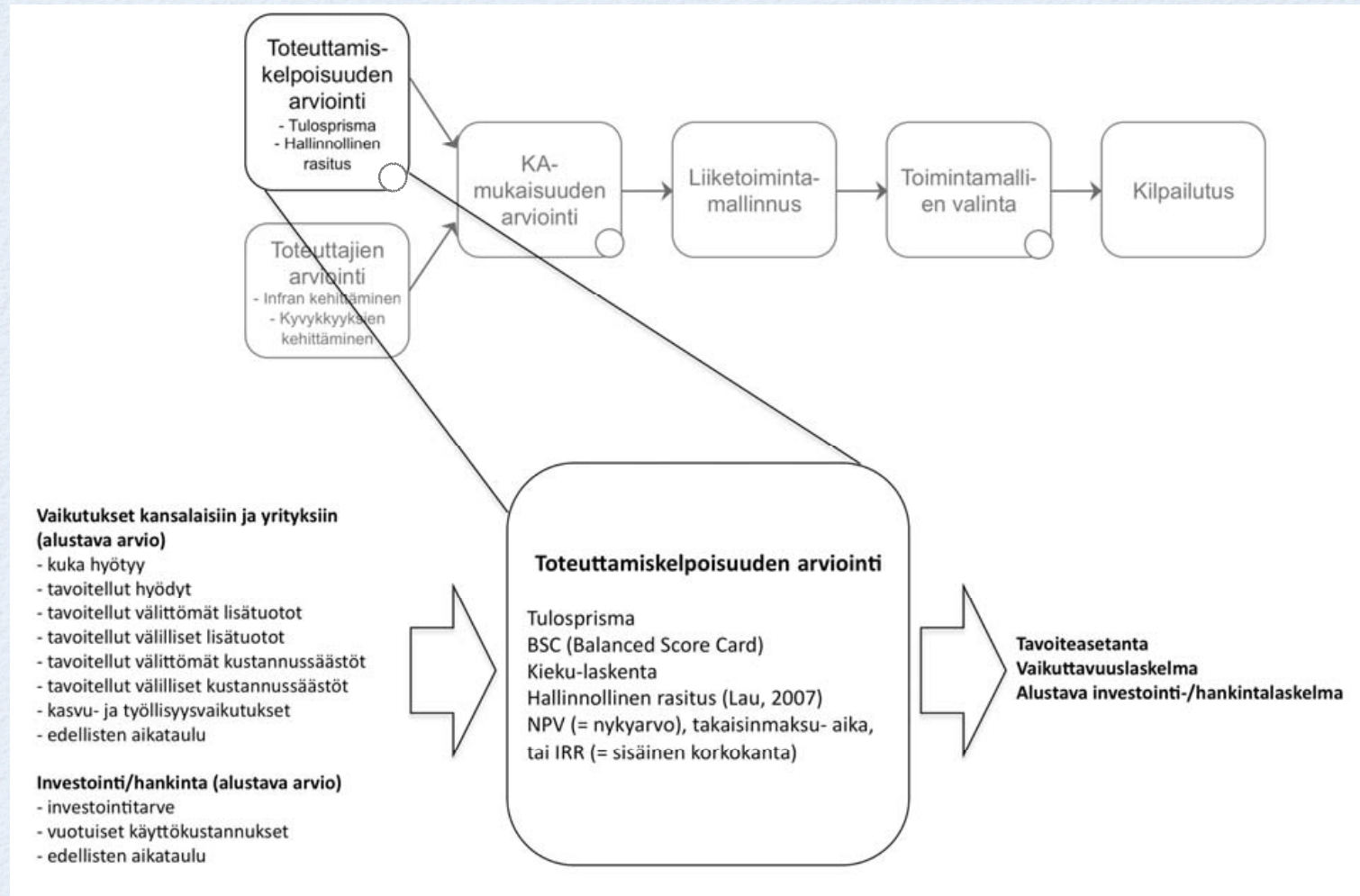
FEAR-OHJAUSMALLI

(HEIKKILÄ ET AL., 2009)

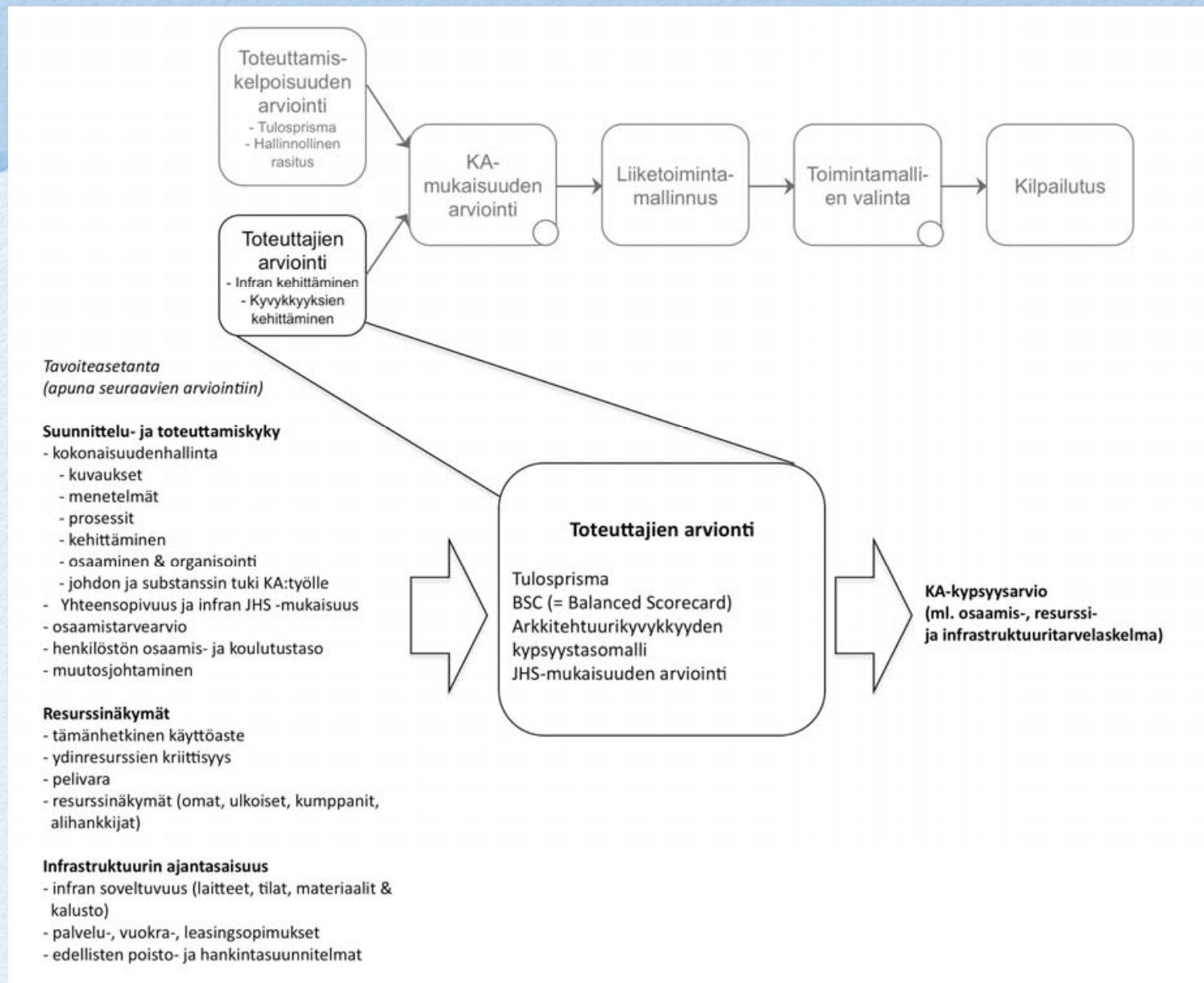

FEAR-OHJAUSMALLI

(HEIKKILÄ ET AL., 2009)

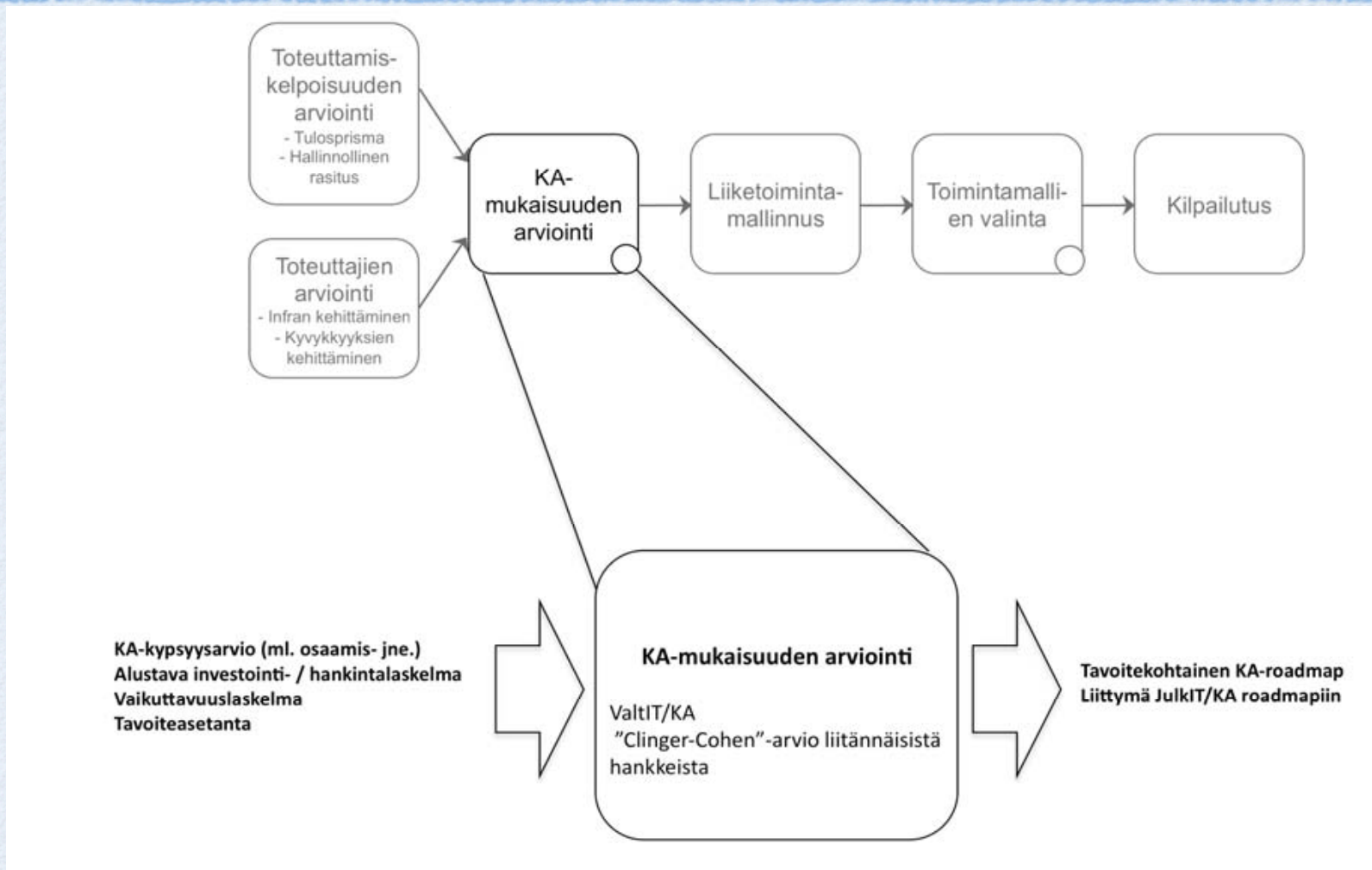
Kuva 4 Toteuttamiskelpoisuuden arviointi: lähtötiedot ja tulostiedot

Kuva 5 Toteuttajien arviointi: lähtötiedot ja tulostiedot

FEAR-OHJAUSMALLI

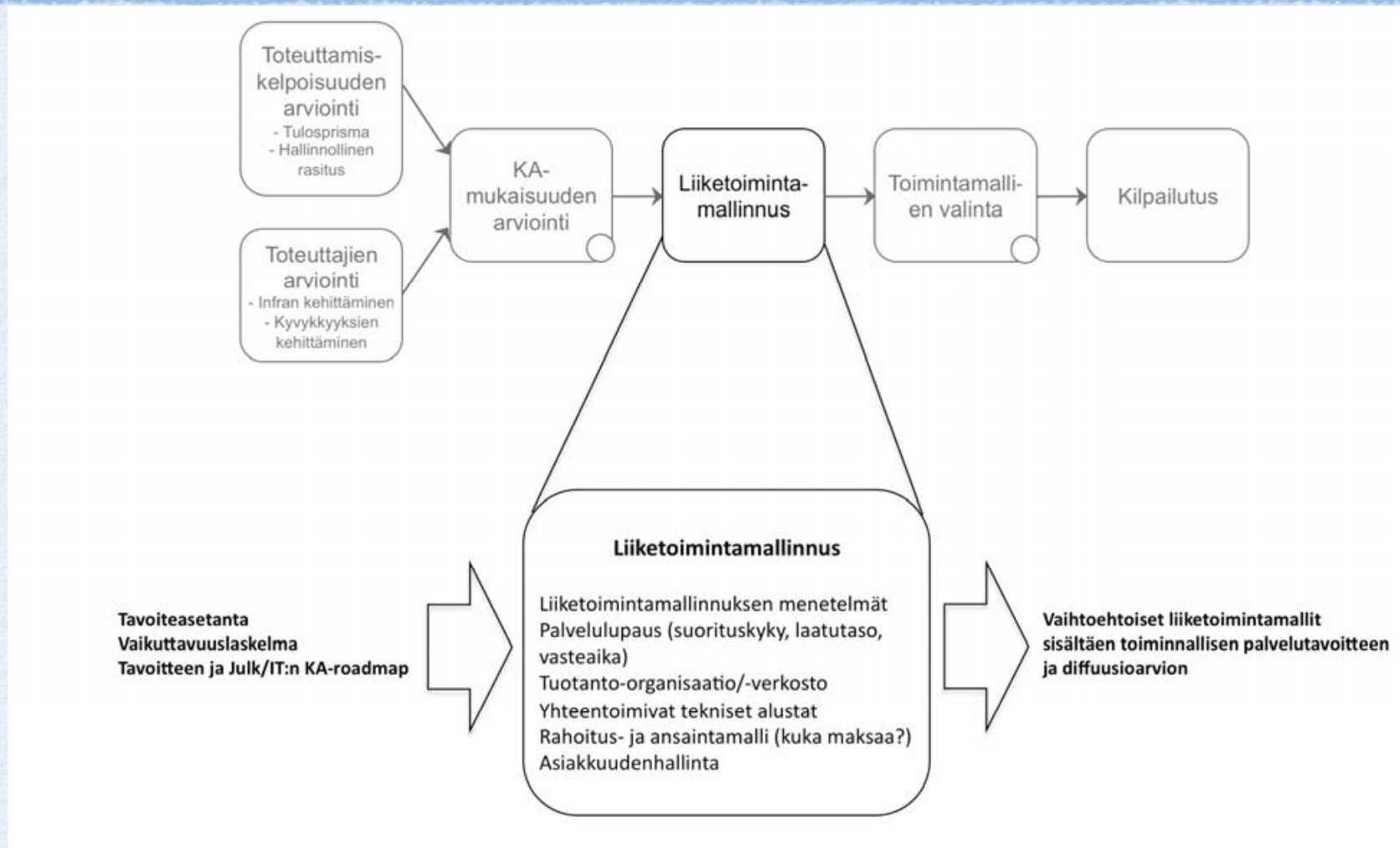
(HEIKKILÄ ET AL., 2009)

Kuva 6 Kokonaisarkkitehtuurin mukaisuuden arviointi: lähtötiedot ja tulostiedot

FEAR-OHJAUSMALLI

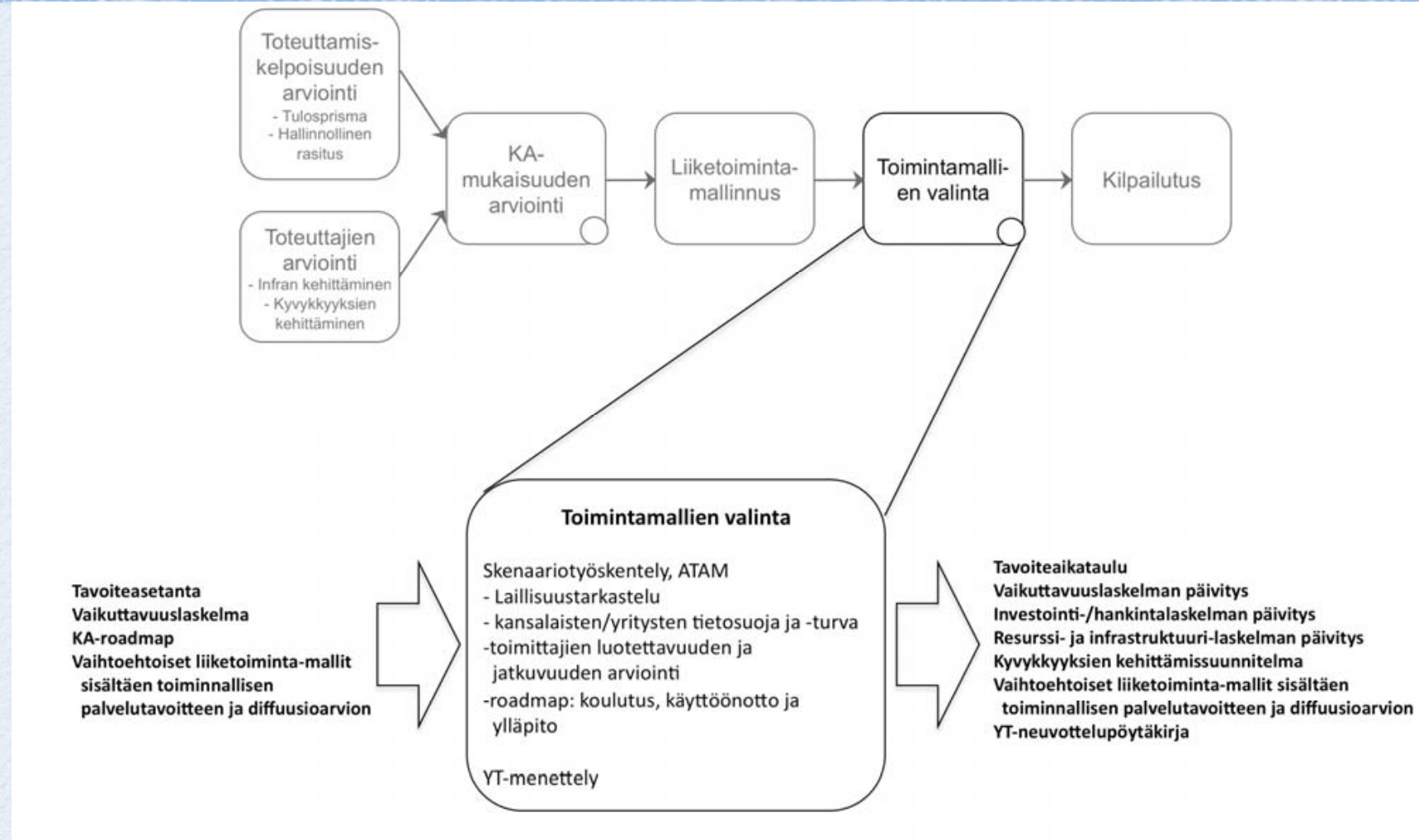
(HEIKKILÄ ET AL., 2009)

Kuva 7 Liiketoimintamallinnus: lähtötiedot ja tulostiedot

FEAR-OHJAUSMALLI

(HEIKKILÄ ET AL., 2009)

Kuva 8 Toimintamallien valinta: lähtötiedot ja tulostiedot

YKSITYISKOHTAISEMMIN

<p>Toteuttajien arviointi</p>	<p><i>Tavoiteasetanta (apuna seuraavien arviointiin)</i></p> <ul style="list-style-type: none">- kokonaisuudenhallinta-- Kuvaukset-- Menetelmät-- Prosessit-- Kehittäminen-- Osaaminen & organisointi-- Johdon ja substanssin tuki KA:lle-- Yhteensopivuus ja infran JHS-mukaisuus- osaamistarvearvio- henkilöstön osaamis- ja koulutustaso- muutosjohtaminen <ul style="list-style-type: none">- tämänhetkinen käyttöaste- ydinresurssien kriittisyys- pelivara- resurssinäkymät (omat, ulkoiset, kumppanit, alihankkijat) <ul style="list-style-type: none">- infran soveltuvuus (laitteet, tilat, materiaalit & kalusto)- palvelu-, vuokra-, leasingsopimukset- edellisten poisto- ja hankintasuunnitelmat	<p>Tulosprisma</p> <p>BSC (= Balanced Scorecard)</p> <p>Arkkitehtuurikyvykkyyden kypsyystasomalli</p> <p>JHS-mukaisuuden arviointi:</p> <p>JHS 129 Julkishallinnon verkkopalvelun suunnittelun ja toteuttamisen periaatteet</p> <p>JHS 133 Hakemistotiedot ja niiden ylläpito</p> <p>JHS 143 Asiakirjojen kuvailun ja hallinnan metatiedot</p> <p>JHS 145 Palvelutietojen ryhmittely ja osoitteet asiointia varten</p> <p>monta toimialaa kattavissa julkisen sektorin portaalissa</p> <p>JHS 146 Julkisuuslain mukaisen tietojärjestelmäselosteen laadintasuositus</p> <p>JHS 147 Salassa pidettävien tietojen ja asiakirjojen turvuokittelu</p> <p>JHS 152 Prosessien kuvaaminen</p> <p>JHS 155 Verkkolaskujen käyttö julkishallinnossa</p> <p>JHS 156 Asiakirjojen ja tietojen rekisteröinti sähköisen asiointin ja asiankäsittelyn tiedonhallinnassa</p> <p>JHS 157 Asiakaspäätteet julkishallinnossa</p> <p>JHS 158 Paikkatiedon metatiedot</p> <p>JHS 159 ISO OID-yksilöintitunnuksen soveltaminen julkishallinnossa</p> <p>JHS 160 Paikkatiedon laadunhallinta</p> <p>JHS 161 Sähköpostiosoitteet julkishallinnossa</p> <p>JHS 162 Paikkatietojen mallintaminen tiedonsiirtoa varten</p> <p>JHS 164 Tunnistautuminen ja maksaminen sähköisessä asiointin VETUMA-palvelun avulla</p> <p>JHS 168 Videoneuvottelun käyttö julkisessa hallinnossa</p> <p>JHS 169 Avoimen lähdekoodin ohjelmien käyttö julkisessa hallinnossa</p> <p>JHS 170 Julkishallinnon XML-skeemat</p>	<p><i>KA-kypsyysarvio (ml. osaamis-, resurssi- ja infrastruktuuri-tarvelaskelma)</i></p>
-------------------------------	--	--	--

KOLME POINTTIA

1. KA-työ ajautuu helposti IT-reservaattiin ja umpioituu
2. Asiakkaista ja yhteentoimivuudesta lähtevä tavoitteiden mukainen ohjaus tarpeen
3. Ohjauksella ja osallistumisella parannetaan tavoitteiden asetantaa, kyvykkyyksien kehittämistä, vaihtoehtojen hahmottelua ja varmistetaan tulevan toiminnan minimilaatu

